

Over de doop

Maurice Bijl
6V3

Inhoudsopgave

• Inleiding en vraagstelling	3
• <i>Hoofdstuk 1: De Doop in de Bijbel</i>	4
• <i>Hoofdstuk 2: De Doop in de vroege kerk</i>	9
• <i>Hoofdstuk 3: De Doop in de Rooms katholieke kerk</i>	11
• <i>Hoofdstuk 4: De Doop in de Hervormde Kerk en de kerken die hier uit ontstaan zijn</i>	15
• <i>Hoofdstuk 5: De Doop in de Evangelische gemeenten en dergelijke</i>	17
• Eindconclusie	21
• Bronnenlijst	22

Inleiding en vraagstelling

Naar aanleiding van een opdracht voor godsdienst schrijf ik een scriptie over de Heilige Doop. Ik ga het over de Heilige Doop doen, omdat ik dit een heel interessant onderwerp vind. Verder heb ik over dit onderwerp veel vragen die ik voor mezelf graag wil beantwoorden. Ik hoop hierdoor dus meer duidelijkheid over de betekenis van de Doop te krijgen.

Mijn probleemstelling is:

Waarop beroepen de voorstanders van de kinderdoop zich vanuit de Bijbel en op welke manier doen de voorstanders van de volwassendoop dit?

Bij mijn zoektocht naar literatuur heb ik gemerkt dat er over dit onderwerp ontzettend veel geschreven is, zowel boeken als artikelen. Uiteraard is het onmogelijk om al deze stukken te lezen, maar het geeft wel aan dat er blijkbaar heel veel vragen en verdedigingen van de standpunten zijn.

Voor een duidelijk uitgangspunt wil ik, om te beginnen, uitleg geven over de betekenis van het woord dopen, (bron: www.inbijbelspectief.nl), zoals dat woord in het Nieuwe Testament in de grondtaal geschreven is. Er ook vanuit gaande dat de Bijbel, het onfeilbaar woord van God, ons de enige juiste betekenis kan geven van dit woord.

Het Nieuwe Testament gebruikt in de grondtekst het woord: baptizo, de King James vertaling heeft dit woord eigenlijk letterlijk vanuit het Grieks overgenomen: namelijk het Engelse woord baptise.

Het grondwoord in het Grieks is bapto. Dit betekent in alle gevallen waarin het gebruikt wordt in het nieuwe testament: onderdompelen, bedelven, of indopen in een vloeistof. Ook als het om de Doop van mensen gaat in het nieuwe testament wordt het woord bapto gebruikt. Dit in tegenstelling tot het woord "nipto" wat wassen betekent.

In het nieuwe testament spreekt de Bijbel als het over de Doop gaat dus over onderdompeling. Ik zal dit verder uitwerken in het eerste hoofdstuk van deze scriptie. Aan de hand van de literatuur zal ik daarna beschrijven hoe de Doop in de vroege kerk beschreven is en de lijn van de geschiedenis in grote lijnen volgen tot heden. Ik ben benieuwd naar de argumenten van zowel de kinderdopers als de volwassenen of geloofsdopers. Op deze manier hoop ik de vraagstelling te beantwoorden en ook een duidelijk beeld voor mezelf te krijgen over dit onderwerp.

Ik hoop dat u dit verslag met net zo veel interesse zal lezen als ik het geschreven heb.

De Doop in de Bijbel

In dit hoofdstuk wil ik beschrijven wat het nieuwe testament zegt en beschrijft over de Doop. Ik wil de passages doornemen uit de Bijbel die spreken over de Doop en met een open houding zelf lezen en onderzoeken wat de Bijbel zegt over de Doop. De citaten die ik gebruik zijn afkomstig uit de Statenvertaling. Zoals ik in mijn inleiding al beschreven heb, wordt in de grondtekst gesproken over het woord baptizo, wat indompelen in vloeistof, onderdompelen of bedelven betekent.

Eigenlijk worden er in het nieuwe testament vier verschillende dopen vermeld¹, Twee daarvan zijn een Doop in water: de Doop van Johannes en de Doop in Jezus Christus. Daarna vinden we ook de Doop in de Heilige Geest en de vuurdoop. De laatste zal ik niet verder op ingaan. Ik wil mij beperken tot de Doop in water, zoals we die ook nu kennen.

De eerste Doop in de Bijbel is de Doop van Johannes. We lezen daar over in de verschillende evangeliën: Johannes was niet uit zichzelf gekomen, maar hij was een dienstknecht van God, een gezonden profeet, zoals we lezen in Johannes 1:16: *Er trad een mens op, van God gezonden, wiens naam was Johannes.* God zond hem met een bijzondere opdracht, als dienstknecht en profeet was hij de wegbereider van de Heere Jezus. Daarnaast kreeg hij de opdracht om te dopen. We kunnen dit lezen in Joh 1:33 waar staat geschreven:

Joh. 1: 33

33 En ik kende Hem niet, maar Hij, die mij gezonden had om te **dopen** in water.

Johannes preekt in de woestijn van Judea en roept de mensen op tot bekering, omdat het koninkrijk der hemelen nabij is gekomen. *En er kwamen heel veel mensen uit het gehele land rondom de Jordaan en zij beleden hun zonden en werden gedoopt.* (Mat 3:1-6) Daarbij wijst Johannes op de Heere Jezus (vers11):

Mat. 3:11

11 Ik **Doop** u wel met water tot bekering; maar Die na mij komt, is sterker dan ik, Wiens schoenen ik niet waardig ben Hem na te dragen; Die zal u met den Heiligen Geest en met vuur **dopen**.

Dan komt de Heere Jezus naar Johannes en laat zich dopen, hoewel Johannes dit in eerste instantie weigert. Maar ook hierin wordt de Heere Jezus mens, en vervult Hij alle gerechtigheid, hoewel Hij zonder zonden is.

Matth3:13-15

13 Toen kwam Jezus van Galilea naar de Jordaan, tot Johannes, om van hem **gedoopt** te worden.

14 Doch Johannes weigerde Hem zeer, zeggende: Mij is nodig van U **gedoopt** te worden, en komt Gij tot mij?

¹ Bijbelstudiecentrum.nl

15 Maar Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Laat nu af; want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij van Hem af.

Steeds als het over de Doop van Johannes gaat, staat er geschreven dat hij MET water Doopte. Het lijkt er op dat hij dus niet IN water Doopte.

Echter we lezen na de Doop van de Heere Jezus in Mattheus 3:16.

Mat. 3:16

*En Jezus, **gedoopt** zijnde, is terstond opgeklommen uit het water; en ziet, de hemelen werden Hem geopend, en hij zag den Geest Gods nederdalen, gelijk een duive, en op Hem komen.*

Hieruit kunnen we opmaken dat Hij in ieder geval in het water ging en niet op de kant bleef staan en besprenkeld werd.

Als de Heere Jezus na Zijn opstanding verschijnt aan de discipelen geeft Hij de volgende opdracht mee:

Mat. 28: 19

19 Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve **dopende** in den Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb.

De opdracht is dus eerst onderwijzing en dan de Doop in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Vervolgens op de dag van Pinksteren, als de Heilige Geest uitgestort wordt, zijn er vele joden in Jeruzalem, godvruchtige mannen van alle volken die onder de Hemel zijn worden zij genoemd in Handelingen 2 vers 5.

En zij zijn ontzet, doordat zij een ieder in hun eigen taal horen spreken.

Het is Petrus die uitleg gaat geven over wat er gebeurd is met de Christus. Hij haalt daarbij aan wat er geschreven staat over Hem en dat de Joden Hem gekruisigd hebben, maar dat Hij is opgestaan en nu aan de rechterhand van Zijn Vader zit. En er staat dat zij verslagen van hart werden en zich afvragen wat zij moeten doen, waarop Petrus antwoord in Hand 2:38 en 41

Hand. 2: 38 en 41

38 En Petrus zeide tot hen: Bekeert u, en een iegelijk van u worde **gedoopt** in den Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden; en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen.

41 Die dan zijn woord gaarne aannamen, werden **gedoopt**; en er werden op dien dag tot hen toegedaan omtrent drie duizend zielen.

Het is duidelijk dat hier op de pinksterdag de mensen die er waren (de Joden) eerst onderwijs kregen en daarna gedoopt werden in de naam van de Heere Jezus en zij daarna de gave van de Heilige Geest mochten ontvangen.

Als we verder gaan met het onderzoek in de Bijbel naar de Heilige Doop komen we bij de apostel Filippus. Filippus preekt in Samaria het evangelie van de Heere Jezus Christus. Er gebeuren daar grote wonderen. In vers 12 lezen we dan ook dat zij Filippus geloven, en daarna worden zij gedoopt, beiden, mannen en vrouwen. Opmerkelijk vind ik dat hierna Petrus en Johannes komen en zij de handen oplegden aan hen, omdat ze alleen waren gedoopt in de Naam van de Heere Jezus. In vers 17 lezen we dan dat zij daarna de Heilige Geest ontvangen. (Doop van de Heilige Geest)
Dus weer lees ik onderwijzing, geloof en daarna Doop en het ontvangen van de Heilige Geest.

Hand. 8: 12-17

12 Maar toen zij Filippus geloofden, die het Evangelie van het Koninkrijk Gods, en van den Naam van Jezus Christus verkondigde, werden zij **gedoopt**, beiden, mannen en vrouwen.
13 En Simon geloofde ook zelf, en **gedoopt** zijnde, bleef gedurig bij Filippus; en ziende de tekenen en grote krachten, die er geschiedden, ontzette hij zich.
14 Als nu de apostelen, die te Jeruzalem waren, hoorden, dat Samaria het Woord Gods aangenomen had, zonden zij tot hen Petrus en Johannes;
15 Dewelken, afgekomen zijnde, baden voor hen, dat zij den Heiligen Geest ontvangen mochten.
16 (Want Hij was nog op niemand van hen gevallen, maar zij waren alleenlijk **gedoopt** in den Naam van den Heere Jezus.)
17 Toen legden zij de handen op hen, en zij ontvingen den Heiligen Geest.

Hierna reist Filippus af naar het zuiden, nadat in een droom een engel des Heeren tot hem sprak en hij komt de kamerling tegen. Hij wordt een machtig heer van Candace genoemd. Deze man was op de terugweg vanuit Jeruzalem en leest het boek Jesaja. En de Geest geeft aan Filippus de opdracht om naar hem toe te gaan. Hij leest een wonderlijk gedeelte uit Jesaja over de aankondiging van de lijdende Christus. De kamerling vraagt aan Filippus over wie dit gaat, waarop Filippus het evangelie gaat verkondigen aan de kamerling.

Hand. 8: 36-39

36 En alzo zij over weg reisden, kwamen zij aan een zeker water; en de kamerling zeide: Ziedaar water; wat verhindert mij gedoopt te worden?
37 En Filippus zeide: **Indien gij van ganser harte gelooft, zo is het geoorloofd. En hij, antwoordende, zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is.**
38 En hij gebod den wagen stil te houden; en zij daalden beiden af in het water, zo Filippus als de kamerling, en hij Doopte hem.
39 En toen zij uit het water waren opgekomen, nam de Geest des Heeren Filippus weg, en de kamerling zag hem niet meer; want hij reisde zijn weg met blijdschap.

Dan volgt de vraag van de kamerling in vers 36, wat hem zou kunnen hinderen om gedoopt te worden. Opmerkelijk vind ik het antwoord van Filippus in vers 37. En de kamerling spreekt als het ware een belijdenis uit: Ik geloof dat Jezus Christus de Zoon van God is, waarop zij beiden afdalen in het water en Filippus de kamerling Doopt.

In Handelingen 10 lezen we de wonderlijke geschiedenis van Cornelius, een hoofdman over honderd. Uit de bende, genaamd de Italiaanse, staat er in vers 1. Cornelius was een Godzalig man, hij vreesde God met zijn gehele huis. Cornelius krijgt een visioen over Petrus, die op dat moment in Joppe is. Ook Petrus krijgt een visioen en zo gaat Petrus als Jood naar de "niet –joden" En voor de eerste keer

wordt het evangelie verkondigd aan de zogenaamde “Heidenen”. Dan gebeurt er iets wonderlijks, de Heilige Geest valt op allen die het Woord horen (vers 44) En in vers 45 lezen we dat de gelovigen die uit de besnijdenis waren zich ook ontzetten over het feit dat de gave van de Heilige Geest ook op de heidenen uitgestort wordt. Als Petrus hen hoort spreken in vreemde talen om God groot te maken lezen we het volgende in vers 47 en 48.

Hand. 10: 47-48

47 *Kan ook iemand het water weren, dat dezen niet **gedoopt** zouden worden, welke den Heiligen Geest ontvangen hebben, gelijk als ook wij?*

48 *En hij beval, dat zij zouden **gedoopt** worden in den Naam des Heeren. Toen baden zij hem, dat hij enige dagen bij hen wilde blijven.*

Wat mij opvalt, is dat Petrus hen zelfs gebiedt om gedoopt te worden, omdat zij de Heilige Geest ontvangen hebben.

Vervolgens lezen we over de Doop in Handelingen 19. Paulus is in Efeze en vindt daar enkele discipelen. In Efeze weet men echter nog niet over de uitstorting van de Heilige Geest. Men is daar nog gedoopt in de naam van Johannes. De mensen worden opnieuw gedoopt in de Naam van de Heere Jezus en ontvangen nadat Paulus hen de handen oplegde ook de Heilige Geest.

Hand. 19: 5-6

5 *En die hem hoorden werden **gedoopt** in den Naam van den Heere Jezus.*

6 *En als Paulus hun de handen opgelegd had, kwam de Heilige Geest op hen; en zij spraken met vreemde talen, en profeteerden.*

Paulus schrijft nog een paar keer over de Doop. Ik citeer hieronder de teksten:

Hand. 22: 16

16 *En nu, wat vertoeft gij? Sta op, en laat u **dopen**, en uw zonden afwassen, aanroepende den Naam des Heeren.*

Hebreen 6:2

2 *Van de leer der **dopen**, en van de oplegging der handen, en van de opstanding der doden, en van het eeuwig oordeel.*

Rom. 6: 3-4

3 *Of weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn?*

4 *Wij zijn dan met Hem begraven, door den **Doop** in den dood, opdat, gelijkewijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des*

1 kor. 1:16

13 Is Christus gedeeld? Is Paulus voor u gekruist? Of zijt gij in Paulus naam **gedoopt**?

14 Ik dank God, dat ik niemand van ulieden **gedoopt** heb, dan Krispus en Gajus;

15 Opdat niet iemand zegge, dat ik in mijn naam **gedoopt** heb.

16 Doch ik heb ook het huisgezin van Stefanus **gedoopt**; voorts weet ik niet, of ik iemand anders **gedoopt** heb.

17 Want Christus heeft mij niet gezonden, om te dopen, maar om het Evangelie te verkondigen; niet met wijsheid van woorden, opdat het kruis van Christus niet verijdeld worde.

In Korinthe is ruzie en onenigheid. Paulus heeft hiervan vernomen en reageert daarop in een brief. In vers 16 zegt Paulus dat hij ook het huisgezin van Stefanus heeft gedoopt. Deze tekst wordt door de aanhangers van de kinderdoop aangehaald als zijnde het bewijs voor het dopen van zuigelingen. Naar mijn mening gaat dit stuk over de verdeeldheid van de kerk in Korinthe. En bedoelt hiermee niet te zeggen dat zuigelingen gedoopt worden. Bovendien worden wij hier ook niet op de hoogte gebracht van wie er deel uit maakten van het huisgezin van Stefanus. Blijkbaar is dat niet belangrijk voor ons om te weten, anders had het er wel gestaan.

1kor. 12: 13

13 Want ook wij allen zijn door een Geest tot een lichaam **gedoopt**; hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot een Geest gedrenkt.

Col. 2: 12

Zijnde met Hem begraven in den **Doop**, in welken gij ook met Hem opgewekt zijt door het geloof der werking Gods, Die Hem uit de doden opgewekt heeft.

Uit het bestuderen van de Bijbelgedeelten heb ik het volgende kunnen concluderen:

- Handelingen 8: de Doop is geoorloofd indien je van ganser harte geloofd.
- Handelingen 22 vers 16: de Doop is symbolisch voor het afwassen van onze zonden, hetgeen in Romeinen 6 vers 4 wordt bevestigd, dat je door de Doop begraven wordt met de Heere Jezus en door de Vader opgewekt wordt in een nieuw leven.
- Galaten 3 vers 27 zegt zelfs dat je door de Doop met Christus een wordt en met hem bekleed.
- Terwijl in 1 Petrus 3 vers 21 de Doop wordt gezien als een vraag aan God om een zuiver geweten.

Bovengenoemde conclusies zijn in mijn beleving in geen enkel geval van toepassing op de kinderdoop.

De Doop in de vroege kerk

In dit hoofdstuk wil ik nagaan wat er geschreven is over de Doop in de vroeg christelijk kerk, dus de tijd na de Bijbel.

N.a.v. een artikel in het Reformatorisch Dagblad kwam ik het boek: *De Doop in de vroege kerk* op het spoor.

Na de hemelvaart van de Heere Jezus wordt het evangelie verder verspreid naar de omliggende landen. Onder het Romeinse rijk is echter ook een christenvervolging. Zo worden ook Petrus en Paulus in Rome ter dood gebracht.

De Doop als ceremonie is echter niet typisch iets voor alleen het christendom. Vele andere godsdiensten van de klassieke wereld praktiseerden de Doop als inwijdingsceremonie. Irenaeus, een belangrijk theoloog uit de 2e eeuw schrijft hierover en maakt duidelijk verschil tussen de ceremoniën in andere godsdiensten en stelt de vergeving en wegwassing van zonden centraal en een teken van wedergeboorte.

In één van de oudste geschriften, namelijk de brief van Barnabas wordt geschreven over het afdalen in het water en het opstaan in een nieuw leven. Vasten, gebed en onderwijs speelden een toonaangevende rol in iemands voorbereiding tot de Doop. Dit betreft dus een bewuste daad. In latere vierde eeuwse geschriften van Cyrillus, Basilius, Ambrosius, Eheria, Chrysostomus en Theodorus werd de wedergeboorte ook gesymboliseerd doordat iemand zijn kleding afdeed bij het betreden van het Doopwater, alsof hij zijn oude leven compleet aflegde. Vervolgens kwam de dopeling uit het water omhoog alsof hij een nieuwe schepping was en ontving hij nieuwe, vaak witte kleding. Er zijn ook geschriften waarin geschreven wordt, hoe de Doop vergezeld ging van duivelbezwingingen, zalving met olie en handoplegging ten einde de duivel te bezweren en te delen in de Heilige Geest.

De Dooppraktijk van de vroeg christelijke kerk, althans de eerste drie eeuwen, was gebouwd op bovenstaande symboliek. Echter de vroeg christelijke kerk kan ook niet als eenheid worden gezien. Er werden verschillende accenten gelegd en er ontwikkelden zich verschillende visies. Dit is het beste te zien in de ontwikkeling van de zuigelingen Doop die in de derde eeuw in Noord-Afrika al sterk verdedigd en gepraktiseerd werd.

Er vond een geleidelijke verschuiving plaats. In plaats van de Doop die symbolisch de vergeving der zonde gaf werd de Doop een ceremonie die als het ware toegediend en gecontroleerd werd door de kerk. En de persoon die deze ontving had daar voordeel bij. Met name deze voordeelfunctie (dat wil zeggen een handeling die iets doet voor de ontvanger) van de Doop gaf ruimte voor het ontwikkelen van diverse opvattingen.

De opvatting dat iemand vergeving van zonde ontvangt door de Doopceremonie gaf aanleiding tot de vraag wanneer de Doop moest worden toegediend. In sommige gebieden bepleitten kerkleiders een opschorting van de Doop tot zo kort mogelijk voor de dood. De redenering was dat iemand na de

Doop niet kon zondigen. Anderen zagen de Doop als een voorzorgsmaatregel om toekomstige zonden te bedekken. Dit werkte ook weer verschillende visies in de hand. Namelijk een vroege Doop, maar wel op een leeftijd dat degene die de Doop ontving, zich daarvan bewust was, dus ongeveer een leeftijd van minimaal 3 jaar. Anderen verlangden dat de Doop toegediend werd op de 8^e dag, de dag dat de besnijdenis plaatsvond. Uitstel zou immers gevaarlijk kunnen zijn als een kind vroeg zou sterven.

In de eerste vier eeuwen van het christendom laat de literatuur over de Doop duidelijk zien hoe de Doop in de meeste gevallen werd bediend aan personen van een verantwoordelijke leeftijd (in het algemeen volwassenen en grote kinderen).

De opkomst van de nooddoop (vroeg dopen i.v.m. hoge kindersterfte) en het uiteindelijk koppelen van de Doop aan de besnijdenis, evenals het feit dat men geloofde dat de Doop de zonden zou wegnemen, gaf aanleiding om de Doop uit te breiden naar kleine kinderen en tenslotte aan zuigelingen. Hoogst waarschijnlijk ontwikkelde de zuigelingendoop zich in Noord-Afrika in de tweede helft van de derde eeuw en werd de zuigelingendoop in de vierde eeuw meer en meer geaccepteerd. De geloofsdooop vond echter nog steeds plaats, maar na verzoening van kerk en staat viel de Doop onder verantwoording van de kerk. Hierover meer in het volgende hoofdstuk.¹

In het boek: *Over dopen*, van Adrian Verbree, legt hij de visie van het verbond uit en op grond daarvan interpreteert hij de Doop in de vroege kerkgeschiedenis. Hoewel het andere boek schrijft over de verschillende visies uit de tijd van de vroege kerk, probeert Verbree te bewijzen dat zuigelingendoop in de vroege kerk wel degelijk plaats vond. Op zich is er daar geen discussie over. De visie op het verbond wil ik in dit hoofdstuk niet verder uitwerken maar komt later in deze scriptie naar voren.²

¹ De Doop in de vroege kerk, Prof. Dr. Hendrik F. stander & prof. Dr. Johannes P. louw

² Over dopen, van Adrian Verbree

De Doop in de Rooms katholieke kerk

In dit hoofdstuk zal het gaan over de ontwikkelingen van het beeld van de Doop in de Rooms Katholieke Kerk.

Na de eerste eeuwen van de christenvervolging onder de Romeinse keizers, kwam er een keerpunt in de geschiedenis van het christendom. De toenmalige keizer Constantijn bekeerde zich in het jaar 312 tot het christendom.¹ Het christendom werd als zelfstandige godsdienst erkend en in 390 zelfs tot staatsgodsdienst verheven.² Christenen kregen daardoor heel veel vrijheid en konden zo ook belangrijke posten in de maatschappij innemen.

De overgang van de vervolgte kerk naar staatskerk zorgde ook voor een verandering op de theologie van die tijd. Tot nu toe had de kerk zich vooral gericht op de wederkomst van de Heere Jezus, zoals de engelen bij Zijn hemelvaart hadden gezegd. Men keek uit naar een rijk van vrede hier op aarde.³ In deze tijd werden zowel de volwassendoop als de kinderdoop toegepast. De kinderdoop vooral naar het voorbeeld van de proselietendoop. Dat was de Doop die heidenen ontvingen als ze tot het Joodse geloof over wilden gaan.

In die tijd vond er een belangrijke concilie plaats over de leer van de Rooms Katholieke Kerk. Het zogenoemde concilie van Nicea in 325 werd bijeen geroepen door keizer Constantijn de Grote en was een samenkomst van 318 bisschoppen. Aanleiding hiervoor was de leer die in die tijd door Arius verspreid werd, dat Jezus en de Heilige Geest scheppingen van God waren. Op het concilie werd de goddelijke drie-eenheid duidelijk vastgelegd. Andere belangrijke punten die toen vastgelegd zijn gaan over de verzoeningsleer en de erfzonde.² De erfzonde is een begrip dat hier voor het eerst in de geschiedenis genoemd wordt. Het begrip komt niet letterlijk voor in de Bijbel, maar is wel gegrond op Bijbelteksten zoals: Psalm 51:7 en Romeinen 5:12-19.¹ Het is een belangrijke term die verbonden is aan de verzoeningsleer. De erfzonde veroorzaakt een verwijdering tussen mens en God en maakt een verzoening noodzakelijk. De erfzonde veroorzaakt ook onze sterfelijkheid en het lijden van de mens waardoor de zondige mens verlossing nodig heeft. Deze verlossing van de mens, de verzoening tussen God en mens, is alleen mogelijk door het volbrachte werk van Jezus Christus door de kruisdood en de opstanding.

De erfzondeleer werd door Augustinus verder uitgewerkt. Dit als tegenhanger t.o.v. Pelagius die leerde dat kinderen zonder zonde ter wereld kwamen.⁴ Hierdoor kwam er grote nadruk en aandacht voor de erfzondeleer en dit bleek een grote impuls te zijn voor de kinderdoop. Men stelde namelijk dat alleen door de Doop de zonde en de erfzonde afgewassen en vergeven werden. Dat betekende dat kinderen en baby's die ongedoopt zouden sterven, verloren zouden gaan. In die tijd was er een

¹ wikipedia.nl

² katholiek.nl: ontstaan en geschiedenis van de RKK

³ Scofield Bijbel College

⁴ Bijbelwiki.nl

grote zuigelingensterfte, hierdoor werden baby's vaak zo vroeg mogelijk gedoopt. Een andere leer uit die tijd echter wilde de Doop zo lang mogelijk uitstellen, omdat alle tot dan toe begane zonden door de Doop werden afgewassen. Hoe later iemand dan gedoopt werd, hoe meer zonden vergeven werden en hoe groter dus het effect van de Doop was. Een bijzondere uitspraak van Augustinus in dit kader was: „Laat hem begaan; hij is immers nog niet gedoopt.”¹

Er was nog een ander belangrijk standpunt waardoor de kinderdoop een impuls kreeg:

De eerste drie eeuwen van de vroege kerk was de dominante opvatting de gedachte dat de Heere Jezus Christus letterlijk, en spoedig, zou terugkeren naar de aarde om duizend jaar te regeren. De historische bewijzen hiervoor zijn overvloedig en onweerlegbaar aanwezig. Echter, rond het jaar 170 begonnen er stemmen op te gaan die anders beweerden; zij ondermijnden de gedachte aan een letterlijke terugkeer van Christus en de vestiging van het duizendjarige rijk. De Openbaring van Johannes eindigt met een uitspraak van de Heere Jezus: “Hij die van deze dingen getuigt, zegt: Ja, ik kom spoedig!” (Openb. 22:20). Ruim honderd jaar later was deze profetie nog steeds niet vervuld en de gedachte kwam op “er moet wel iets mis zijn”.

Sommige kerkelijke leiders in Klein-Azië besloten dan ook dat de Openbaring géén deel kon uitmaken van de canon. Klaarblijkelijk ging men er van uit dat deze uitspraak van de Heere vals zou moeten zijn – in die zin dat het geen uitspraak van de Heere Jezus was.

Er waren een aantal factoren die hen deed besluiten de Openbaring te verwerpen als zijnde deel van de Heilige Schrift:

- *Een deel van de Christenen maakte van hun pre-milleniaire gedachten een extreme, ongezonde, opvatting. Daarom werd een ieder die een spoedige, letterlijke, komst van de Heere verwachtte argwanend bekeken;*

- *Veel van de vroege Christenen leerden dat Christus spoedig terug zou keren en verwachtten dat hij het Romeinse rijk tot een einde zou brengen. Sommige van de leiders van de vroege kerk vonden dat het beter was de pre-milleniaire gedachte op te offeren dan nog intenser vervolgd te worden hierom;*

- *Er was tevens een sterke antisemitische stroming in de oosterse kerk. De gedachte dat Christus terug zou keren om Israël te herenigen in haar land was een gruwel in hun ogen;*

- *Een nieuwe methode van Bijbeluitleg raakte in zwang, bekend als de ‘Alexandrijnse theologische school’. Oregines (185-254) en andere Bijbelgeleerden in Alexandrië ontwikkelden de allegorische Bijbeluitleg. Zij werden sterk beïnvloed door de heidense, Griekse, filosofie. In deze filosofie was alle materie duivels beïnvloed. Daarom dat de opvatting van een aards, letterlijk, duizendjarig rijk met tastbare, fysieke, zegeningen in hun ogen absoluut niet juist kon zijn. De allegorische opvatting stond hen toe alles wat zij wensten ‘in te lezen’ in de Bijbel en daarom tevens de letterlijke terugkeer van Christus en de vestiging van een fysiek, duizendjarig, koninkrijk op aarde te verwerpen.*

Al deze factoren leidden er toe dat er een ontwikkeling op gang kwam waarbij het premillennialisme, op enige termijn, verworpen ging worden.²

¹ Inbijbelspectief.

² Citaat uit: Scofield Bijbel College, Verbondsleer versus Dispensationalisme

In het begin was Augustinus (354-430) qua opvattingen ook een pre-millennialist. Na verloop van tijd echter verwierp ook hij het idee van een letterlijk, duizendjarig, rijk en ging ook hij werken vanuit de allegorische opvattingen. Hij interpreteerde de Schrift zodanig dat het amillennialisme werd geboren. In zijn boek “De civitate Dei” (Over de stad Gods) onderwees Augustinus dat de Kerk het duizendjarig rijk vertegenwoordigde, een vergeestelijking of ‘allegorische uitleg’ derhalve, en dat het millennium was begonnen bij Christus’ eerste komst

Hierdoor kwam de opvatting in de wereld dat de kerk de plaats van Israël met betrekking tot de verbondsbeloften ingenomen had. Het verbond met Israël werd dus op een geestelijke manier met de kerk voortgezet, dit is de zogenaamde vervangingstheologie. Vanuit deze gedachte is het niet vreemd dat, zoals in Israël het verbond door middel van de besnijdenis van ouder op kind overging, nu dat verbond door de Doop overging van ouder op kind.

Deze vervangingsleer is een belangrijke voedingsbodem geweest voor de ontwikkeling van de kinderdoop en heeft ook zijn uitwerking in het Doopformulier, waarin gesteld wordt dat de Doop in plaats van de besnijdenis is gekomen.

Terwijl er bij de volwassendoop eerst sprake moest zijn van geloof van de dopeling, werd dit bij de kinderdoop echter gemist. Daarom moest er iets in het leven geroepen worden waaruit het geloof van het gedoopte kind alsnog bleek. Zo ontstond in de Rooms Katholieke Kerk naast het Doopsel het vormsel. Dit Rooms Katholieke sacrament wordt bediend aan kinderen, meestal in de leeftijd van zo’n twaalf jaar. Voorwaarden hiervoor zijn dat het kind gedoopt is en zijn geloof belijdt en moet voorbereid zijn om de rol op zich te nemen van leerling en getuige van Christus in de kerkelijke gemeenschap en in wereldlijke aangelegenheden. De ouders leggen de rechterhand op de rechterschouder van de dopeling. Deze moet zijn/haar Doopnaam zeggen tegen de bisschop. Hierna zalft de bisschop de vormeling en wordt hij/zij gefeliciteerd. Het vormsel is gebaseerd op Handelingen 8:14-17 en Efeze 4:30.¹

Tot aan de 12^e eeuw wordt echter ook de volwassendoop toegepast. Vanaf ongeveer het jaar 1200 worden in opdracht van de kerk alleen nog kinderen gedoopt.²

Overigens kende men, ook voor de kinderdoop, alleen het dopen door onderdompeling. De meeste Dooprituelen werden in die tijd niet in de kerk zelf gehouden maar in een zogenaamd baptisterium. Dat was de ruimte of het gebouw waar gedoopt werd.³ Het werd een zogenaamd font of piscina genoemd (= zwembassin), omdat het om een bad was gebouwd. Later, in de 7e eeuw, deed het Doopvont in de kerk zijn intrede. Toen echter nog steeds zo groot dat het geschikt was voor onderdompeling.⁴

¹ wikipedia.nl

² Bijbelwiki.nl

³ inbijbelspectief.nl: 3.2 Dooppraktijk van vroege kerk tot nu toe

⁴ Bijbelcollege.nl – online Bijbelcursus

Dopen d.m.v. begieting of beter gezegd besprenkeling ontstaat pas later. Waarschijnlijk is deze methode overgenomen van de praktijk van besprenkeling van zieke en/of zwakke priesters.¹

In 1603 werd er zelfs een kerkelijke wet uitgevaardigd in Engeland waarin officieel werd toegestaan dat kinderen niet alleen door onderdompeling maar ook door besprenkeling mochten worden gedoopt. In 1645 werd uiteindelijk door de kerk van Engeland besloten dat kinderbesprenkeling de voorkeur had.²

¹ inbijbelspectief.nl: 3.2 Dooppraktijk van vroege kerk tot nu toe

² Bijbelcollege.nl – online Bijbelcursus

De Doop in de Hervormde Kerk en de kerken die hier uit ontstaan zijn

In dit hoofdstuk wil ik de ontwikkeling tijdens de reformatie beschrijven en de daaruit voortgekomen kerken.

Met de 95 stellingen aan de slotkapel te Wittenberg in 1517 wordt officieel de reformatie ingeluid door Maarten Luther. In de Reformatie ontdekte men opnieuw het werkelijke evangelie, namelijk: door het geloof alleen kan men gerechtvaardigd worden.

Hierdoor namen de reformatoren alle regels en gebruiken van de Rooms Katholieke Kerk onder de loep. Zo ook ging men kijken naar de betekenis van de Doop. Velen hadden tijdens en na de reformatie geworsteld met de betekenis hiervan, Want de betekenis die aan de Doop werd toegekend bepaald in grote mate de juistheid of onjuistheid van de kinderdoop, die op dat moment in de kerk gebruikelijk was. Echter richtte de reformatie haar pijlen op het sacrament van het Heilig Avondmaal, waardoor het sacrament van de (kinder)Doop vrijwel ongewijzigd werd overgenomen.¹

In eerste instantie leerde Luther dat het Doopwater een goddelijke kracht ontving door de woorden die erbij gesproken werden. Zo ook zijn visie rondom het avondmaal met betrekking tot de wijn en het brood wat Christus' lichaam werd door de gesproken woorden. Zo vond door de Doop de wedergeboorte plaats. In het verdere leven van de gedoopte persoon zou het daadwerkelijke nut van de Doop zichtbaar worden. Later had hij het echter niet meer over gedoopte kinderen als gelovigen of mogelijke gelovigen maar zag hij de kinderdoop voornamelijk als Gods bevel.¹

Later zochten gereformeerden naar de betekenis van de Doop volgens de Bijbel. Om te beginnen ontdeden ze de Doop van allerlei ceremonieën die er van lieverlee omheen waren gegroeid. Daarnaast kwamen zij tot de conclusie dat de Doop voor de gelovigen bedoeld is. Het is uitsluitend ter versterking van het geloof en niet om het geloof te wekken. Daarbij stuitten zij op de moeilijkheid dit principe toe te passen op de kinderdoop.¹

Hierbij moest men dus aantonen dat de kinderen voordat ze werden gedoopt al gelovigen waren, omdat de Doop alleen ter versterking van het geloof is. Aangezien zuigelingen nog niet kunnen nadenken over het geloof, bleef dit een lastig punt.¹

Om dit te onderbouwen werd teruggegrepen op de verbondsleer, waarvan de basis al door Augustinus gelegd was (zie vorige hoofdstuk). Hierbij staat het werkverbond dat opgericht was met Adam (leven door Gods gebod te houden = werk) tegenover het genadeverbond wat tot stand gebracht was door Jezus (leven door genade). Dit genadeverbond wordt in de loop van de Bijbel steeds breder tot het na de pinksterdag alle volken betreft. Hierin gaat het nu dus niet meer om Israël, maar om de kerk wereldwijd die zo de plaats van Israël inneemt.¹

Zo werd de grond om kinderen te dopen gevonden in het genadeverbond. De kinderdoop was voor de ouders de bevestiging dat hun kind in het verbond van God werd opgenomen. Zoals de Israëlieten vroeger door de besnijdenis in het verbond werden opgenomen. Hierbij stelde men dat niet geloof en bekering grond zijn voor de Doop maar alleen het verbond.¹

¹ inbijbelspectief.nl 1.4 De ontwikkeling van de Doop tijdens en de eeuwen na de Reformatie

Nu men de kinderdoop van geloof en bekering had losgekoppeld en in plaats daarvan gekoppeld had aan het genadeverbond waarin de kinderen van gelovige ouders werden opgenomen, ontstonden verschillende opvattingen met betrekking tot de betekenis van dit genadeverbond voor de kinderen. De verschillen in opvattingen van de verschillende stromingen zijn steeds weer terug te voeren in de verschillende kijk op de zinsnede uit het Doopformulier: het in Christus geheiligd zijn. Wat betekent dit voor kinderen?¹

Er waren er die uitgingen van de eenheid tussen verkiezing en verbond. Deze vonden dat men ervan moest uitgaan dat kinderen van gelovige ouders al vóór de Doop of zelfs al vóór de geboorte waren wedergeboren. Tenzij later bleek dat dit niet het geval kon zijn. Deze opvatting van veronderstelde wedergeboorte vinden we min of meer terug in de Gereformeerde Kerk.¹

Echter, veel kinderen vertoonden later weinig tot geen tekenen van wedergeboorte maar eerder het tegendeel. Hierdoor ontstond een stroming die geen automatisch verband wilden leggen tussen verkiezing en verbond. God kan de wedergeboorte bij jonge kinderen werken vóór of tijdens de Doop maar evengoed zelfs vele jaren na de Doop.¹

De contraremonstranten, onder leiding van Gomarus, trokken deze lijn door waardoor verkiezing en verbond steeds verder uit elkaar kwamen te liggen. Doop en wedergeboorte worden van elkaar losgemaakt. Waar de Doop van kinderen gerechtvaardigd wordt als een teken van het uitwendige genadeverbond en een belofte vanuit het evangelie, is de wedergeboorte de bevestiging hiervan als inwendig genadeverbond wanneer dit later blijkt door persoonlijk geloof. De kinderdoop is hierbij ook een middel om iemand aan te sporen tot geloof.¹

De Piëtisten (een vroomheidbeweging in de Lutherse Kerk, die van de laat-17e eeuw tot midden 18e eeuw haar grootste bloei kende²), die in de Doop een inwendige vernieuwing door de Heilige Geest zagen, hadden problemen met het feit dat ouders hun kind lieten dopen en vervolgens de geloofsopvoeding achterwege lieten. Zij legden de nadruk op persoonlijke bekering terwijl ze aan de Doophandeling steeds minder waarde toekenden.¹

Weer anderen zagen in Doop niet anders dan een objectief teken van het (uitwendige) verbond waar kinderen van ouders met een historisch geloof (voor waar houden van de Bijbelse feiten) en een leven zonder aanstoot recht op hadden. Hierdoor werd de Doop bijna helemaal van zijn waarde ontdaan.¹

We zien na het tijdperk van de 'alleenheerschappij' van de rooms katholieke kerk dus een herbronning van de betekenis van de Heilige Doop.

Uiteindelijk, na veel theologische studies en discussies door diverse belangrijke personen binnen de kerkelijke stromingen zijn hieruit enkele standaard leerstellingen ontstaan, die door een grote groep kerken konden worden onderschreven.

Eén daarvan is de Heidelbergse Catechismus. Hierin wordt de Heilige Doop in de eerste plaats gezien als versterking van het geloof van een reeds gelovige. De Doop is hierbij zowel een beeld als een

¹ inbijbelsperspectief.nl 1.4 De ontwikkeling van de Doop tijdens en de eeuwen na de Reformatie

² [http://nl.wikipedia.org/wiki/Pi%C3%ABtisme_\(kerkgeschiedenis\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Pi%C3%ABtisme_(kerkgeschiedenis))

onderpand voor de gelovige van de afwassing van de zonden door Jezus' bloed en de Geest. Daarnaast is het voor de jonge kinderen een teken dat zij net als de volwassenen in het verbond begrepen zijn en zodoende ook de afwassing van de zonden door God krijgen toegezegd oftewel beloofd. Zo wordt onderscheid gemaakt tussen kinderen van gelovigen en van ongelovigen en krijgt het dezelfde waarde van de besnijdenis in het Oude Testament.¹

In De Nederlandse Geloofsbelijdenis (ook één van de drie Formulieren van Enigheid) wordt de (kinder)Doop op dezelfde wijze uitgelegd.²

Met deze uitleg van de Doop wordt de tegenstelling, tussen kinderdoop en de genade die in de Doop geschonken wordt, overbrugd. Door de Doop worden de kinderen op grond van het verbond aan de gemeente toegevoegd. De genadegaven door de Doop zijn echter voor de gelovigen ter versterking van hun geloof.

¹ De Heidelbergse Catechismus

² De Nederlandse Geloofsbelijdenis

De Doop bij het evangelisch christendom

In de vorige hoofdstukken hebben we gezien dat zowel in de katholieke kerk als in de protestantse kerken de kinderdoop de standaard is (geworden). De volwassendoop wordt alleen toegepast als mensen, die niet als kind gedoopt zijn, zich op latere leeftijd bij de kerk wensen te voegen. Hierbij moet dan vooraf de betrokkene belijdenis van het geloof afleggen.¹

Daarnaast is er door de eeuwen heen echter altijd een groep geweest die zich hiertegen verzette en vasthielden aan alleen de volwassendoop. Deze hielden vol dat voor de Doop vooraf geloof nodig was van de dopeling. Daar zij de Doop zien als geloofsdoop erkennen zij daarom de kinderdoop als niet geldig. Daarom worden zij ook wel anabaptisten oftewel wederdopers genoemd. Hierop is een groot deel van de huidige evangelische gemeenten gebaseerd.

Het anabaptisme is eigenlijk tegelijkertijd met of vanuit de reformatie ontstaan. Belangrijk hierin is de ontworsteling van de grote hervormer Maarten Luther aan de wetten van de Katholieke Kerk. Hij stelde en leerde duidelijk de vrijheid in Christus; Uit werken wordt hij niet gerechtvaardigd, maar voor zover hij zich aan wet en werken houdt, doet hij dit omwille van de liefde. Een christen is slechts slaaf van Christus. Op grond van deze gedachte kon het baptisme ontstaan.²

Omdat de hervorming in hun reformatie echter niet verder terugging dan de kerkvaders en dus veel van de Roomse leer intact lieten, wilden de anabaptisten een herziening van de (kinder)Doop op grond van de Bijbel.³

Anabaptisten of wederdopers zijn door enkele groepen met extremistische opvattingen vaak in een kwaad daglicht geplaatst en daarom ook hevig vervolgd. Belangrijkste en oudste belijdenis van de anabaptisten is de Schleithemconfessie. Deze was opgesteld in de tijd van hevige vervolgingen van de baptisten. Juist om zich onder andere te onderscheiden en te distantiëren van de extremistische groeperingen. De confessie betrof zeven leerstellingen waaronder één punt over de Doop: „De Doop vindt uitsluitend plaats bij bekeerde gelovigen die in hun leven veranderd zijn. De kinderdoop is uitgesloten.”

Naast deze stroming van het anabaptisme zijn voor de huidige baptistengemeenten de ontwikkelingen in de Engelse kerk bepalend geweest.

In 1558 was koningin Elizabeth aan de macht in Engeland. Zij was protestant maar stond onder sterke katholieke invloed. Omdat deze kerk ook staatskerk was, was zij ook daar de baas. Zij wilde het katholicisme en het protestantisme zoveel mogelijk verenigen. Degenen die daartegen in opstand kwamen waren de puriteinen. Zij wilden een zuivering van de kerk, vandaar de naam puriteinen. De meeste van hen waren erop gericht binnen de kerk te blijven (congregationalisme). Enkel

¹ Inbijbelsperspectief 2.1 volwassen Doop of kinderdoop?

² Geschiedenis van het baptisme, dr. Henk Bakker.

³ BijbelCollege.nl – online Bijbelcursus

scheidten zich ook af en werden separatisten genoemd. Puriteinen en Puriteinse separatisten waren over het algemeen streng Calvinistisch.²

Rond 1626 waren er al vijf gemeenten van puriteinse separatisten, ook wel 'General Baptists' genoemd. Zij stelden in 1651 de Midland-belijdenis op, waarin de Doop door onderdompeling werd beleden: 'That the way and manner of baptising (...) was to go into the water, and to be baptised.' Inmiddels waren er 30 gemeenten.

Uit deze gemeenten kwamen ook bekende opwekkingspredikers voort zoals John Wesley en George Whitefield. Ook de bekende prediker Spurgeon was een baptist.

Deze puriteinse richting van het baptisme heeft zeker zijn invloed gehad in ons land. Maar toch heeft het anabaptisme zich in Nederland ook op eigen kracht verder ontwikkeld. Pas in een later stadium ontstonden er banden met het Engelse en Duitse baptisme.

Het begin van de 19^e eeuw in Nederland kenmerkte zich door het Verlichtingsdenken; de menselijke rede werd het uitgangspunt, dus niet de kerk had het automatisch meer voor het zeggen.

Ook het beeld over de mens veranderde, namelijk dat de mens in de kern nog best goed is. Als tegenreactie gingen veel mensen op zoek naar een prediking en prediker die nog de boodschap van zonde, berouw, vergeving en wedergeboorte bracht. Daardoor reisden mensen vaak kilometers door het land, waardoor nieuwe ideeën snel verspreid werden.

Belangrijk voor het anabaptisme was predikant Johannes Elias Feisser, geboren op 10 december 1805. In 1838 kreeg hij als predikant te Franeker eervol ontslag omdat hij terugkeerde naar zijn ouderlijk huis vanwege het overlijden van zijn vrouw en kinderen. Hij dacht in die periode diep na over het geloof en begon te twijfelen aan het hoge redelijke en morele besef van de mens. Daarbij las hij ook werken van John Newton, een Engelse Puritein.

Hierdoor beïnvloed, werd hij een half jaar later predikant te Gasselter-Nijveen. Zijn prediking trok veel mensen en al gauw zat de kerk overvol. Dit zette Feisser aan het denken. Al die, als kind gedoopte, mensen waren lang niet allemaal ware gelovigen en wedergeboren. Hij was van mening dat dit moest veranderen. De kerk moet streven om uit ware christenen te bestaan. Deze opvattingen brachten hem uiteindelijk in conflict met de bestaande kerk.

Naast het bezwaar dat hij inbracht tegen de aanstelling van in zijn ogen niet-bekeerde ouderlingen, raakte hij tevens overtuigd van de geloofsdoop. Hij verwoordde dit als volgt:

'Alleen geloovigen mogen gedoopt worden. De kinderdoop is lang na de Apostolische tijden, tegen het bevel des Heeren aan, de kerk ingeslopen. Indien het Gode behagen mag, wederom eene kerk tot stand te brengen, gefundeerd op den Heere Jezus en de Apostelen, dan zal ook wel eene der eerste bepalingen bij die kerk worden, dat men alleen de geloovigen Doope.' (Wumkes p. 18)

Dit resulteerde erin dat hij op een gegeven moment weigerde om nog kinderen te dopen. Dat liet hij aan collega-predikanten over. De kerkenraad probeerde hem ertoe te dwingen daar hij daar immers voor betaald werd. Toen dat uiteindelijk niet hielp, ontzette men hem eind 1843 uit zijn ambt.¹

¹ Geschiedenis van het baptisme, dr. Henk Bakker.

Hoewel hij slechts een klein groepje ‘volgelingen’ had, had hij geen spijt van zijn poging de kerk te zuiveren. Hij bleef in hart en nieren een reformatorisch theoloog en zag zijn handelen als ‘arbeiden aan de Reformatie van de Reformatie’.

Feisser kreeg nieuwe vrienden, onder andere vanuit het buitenland waar men de ontwikkelingen met belangstelling volgde. Twee Duitse baptisten, waarvan één in Engeland tot geloof was gekomen en dus het Engelse baptisme van binnenuit kende, kwamen bij Feisser op bezoek. Die had tot dat moment niet van de term baptisme gehoord. Naast de geloofsdoop raakte hij nu ook overtuigd van de Doop door onderdompeling.

Op 15 mei 1845 vond een Doopdienst plaats waarin Feisser met nog zeven anderen werd gedoopt. Men koos hem als predikant en daarnaast een diaken en de eerste Nederlandse baptistengemeente was een feit. Men noemde zich: ‘Gemeente van Gedoopte Christenen’.

Andere belangrijke namen in de geschiedenis van het baptisme zijn ds. Jan de Liefde, die de Vrije Evangelische Gemeenten oprichtte die in grote lijnen de belijdenisgeschriften van de Hervormde kerk tot grondslag hadden en Hendrik Kloekers die de ‘Unie van Gemeenten van Gedoopte Christenen’ oprichtte, waarvan de kernbelijdenis luidde:

“De Unie omvat gemeenten, die belijden en beleven, dat Jezus Christus de eeniggeboren Zoon van God is en een algenoegzame Zaligmaker voor zondaren; die den Doop der geloovigen, in onderscheiding van besprenging, handhaven.”¹

De momenteel verschillende bestaande Evangelische gemeenten zijn allen min of meer voortgekomen uit deze geloofsdoop. De kijk op de Doop in deze gemeenten komt voort uit hun visie op het verbond. Zoals verwoord door dr. W.J. Ouweneel in *de Evangelisch dogmatische reeks*, is met de gemeente geen verbond gesloten maar alleen met Israël, ook het zogenaamde nieuwe verbond, dat een vernieuwing is van het oude verbond. De gemeente op haar beurt mag delen in de zegeningen van dat verbond. De gemeente neemt echter geen enkele wijze de plaats van Israël in. Wanneer gesteld wordt dat God het verbond opricht met de gemeente, de Doop in plaats van de besnijdenis is gekomen, is hier sprake van de volstrekt af te keuren ‘vervangingstheologie’ (eerder al besproken).

In het verlengde hiervan stelt dr. Ouweneel dat de Doop de mens niet de kerk of het verbond binnenleidt, maar dat de volgorde is eerst geloven en dan dopen waarna men in navolging van Jezus gaat leven.²

¹ Geschiedenis van het baptisme, dr. Henk Bakker.

² deel IX van de Evangelisch-Dogmatische Reeks, het verbond en het Koninkrijk van God, dr. W.J. Ouweneel

Eindconclusie

De hoofdvraag die ik in mijn inleiding noemde was:

Waarop beroepen de voorstanders van de kinderdoop zich vanuit de Bijbel en op welke manier doen de voorstanders van de volwassendoop dit?

Na uitvoerig bestudering van dit wijde onderwerp, heb ik in grote lijnen weergegeven aan welke invloeden de Heilige Doop onderhevig is geweest. Ik heb niet alles kunnen uitwerken omdat over dit onderwerp nog veel meer te zeggen valt dan dat ik in dit verslag heb kunnen weergeven.

Ik heb echter wel een antwoord gevonden op de vraag waarmee ik dit onderzoek begon.

Concluderend kan ik zeggen dat de discussie over de Doop al vroeg in de jaartelling is begonnen. De kinderdoop heeft steeds meer terrein gewonnen, met name in de tijd van Augustinus toen kerk en staat een eenheid werden en er een protocol vastgesteld werd over allerlei zaken in de kerk en dus ook over de Doop.

Tijdens de reformatie werden alle regels en gebruiken van de Katholieke kerk onder de loep genomen. De pijlen waren vooral gericht op het heilig avondmaal. Naar de kinderdoop werd nauwelijks onderzoek gedaan en is dus bijna helemaal overgenomen zoals die al was. In het hoofdstuk *De Doop in de Hervormde Kerk en de kerken die hier uit ontstaan zijn*, is te lezen dat na vele theorieën (verbondstheologie/vervangingsstheologie) de kinderdoop toch is onderbouwd.

Mijn mening is echter dat ze de kinderdoop min of meer passend is gemaakt. Dit maak ik op uit het feit dat de oorspronkelijke Bijbelse visie niet als uitgangspunt werd genomen, namelijk eerst geloven en dan dopen. Men kan ook zien dat er ruimte ontstond voor verschillende sporen, met betrekking tot de kinderdoop.

De volwassendoop wordt gebaseerd op de oorspronkelijke Bijbelse visie, waarbij ervan uit gegaan wordt, dat het eerst geloof is en dan de Doop. Zie hoofdstuk 1 waar alle Bijbelteksten zijn geciteerd over de Doop.

Zelf ben ik als kind gedoopt. Echter na het bestuderen van het onderwerp ben ik tot de conclusie gekomen dat er een aantal dwalingen zijn ontstaan over de Doop en zie ik de kinderdoop in de huidige traditionele kerk als het volgen van de door de geschiedenis ontstane standpunten die niet gegrond zijn op de oorspronkelijke Bijbelse visie. Ook de vervangingsstheologie is met het ontstaan van de staat Israël, niet meer terecht. Ook dit zou een nader onderzoek waard zijn voor de reformatorische kerk.

Ik pleit dus voor een Doop vanuit een oprecht geloof, als versterking en bezegeling van dit geloof, waarmee het een zeer rijk en waardevol sacrament is, in navolging van Christus.

Literatuurlijst

- De Bijbel (Statenvertaling)
- De Heidelbergse Catechismus
- De Nederlandse Geloofsbelijdenis
- De Doop in de vroege kerk
 - Prof. Dr. Hendrik F. Stander & prof. Dr. Johannes P. Louw
- Over dopen
 - Adrian Verbree
- deel IX van de Evangelisch-Dogmatische Reeks, het verbond en het Koninkrijk van God
 - dr. W.J. Ouweneel
- Scofield Bijbel College: Verbondsleer versus Dispensationalisme
- Geschiedenis van het baptisme
 - dr. Henk Bakker
- www.bijbelstudiecentrum.nl, blz. 4
- www.inbijbelspectief.nl
- www.bijbelcollege.nl: online Bijbelcursus
- www.wikipedia.nl
- www.bijbelwiki.nl
- www.katholiek.nl